

Motion till riksdagen 2010/11:K206

av Mats Gerdau och Elisabeth Svantesson (M)

Elektronisk röstning

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om elektronisk röstning.

Motivering

Årets riksdagsval påvisar hur viktig varje röst är – i många valdistrikt har endast ett fåtal röster påverkat majoritetsläget. I flera fall kan man också anta att ett antal ogiltiga röster eller de valsedlar som inte räknades alls på grund av slarv i hanteringen haft betydelse för valutgången. Detta är inte acceptabelt.

Valproceduren i Sverige har i princip sett likadan ut sedan den allmänna rösträtten infördes. Man lägger ned en valsedel i ett kuvert och klistrar igen. Rösträkarna bockar av de röstande, sprättar upp kuverten, räknar rösterna och meddelar resultatet till Valmyndigheten. Systemet har många fördelar, men också en del nackdelar som blivit särskilt tydliga i valet 2010.

Fördelar

Den främsta fördelen med nuvarande röstningsförfarande är att rösthemligheten med stor säkerhet behålls. Ingen påverkas otillbörligt i vallokalen. Men vad som sker under den förtida röstningen vet dock ingen, och fler och fler sägs utnyttja det alternativet.

En fördel kan också vara att det är relativt enkelt, att vi alltid gjort så och att alla vet hur det fungerar. Samtidigt finns många nya svenskar som har andra traditioner och tycker att vårt system är krångligt.

Fel! Okänt namn på

Nackdelar

Nackdelarna har blivit allt tydligare. Det mest uppenbara är att det tar tid att räkna alla röster. I synnerhet sedan personvalsinslaget infördes. Det kan ta flera veckor att avgöra hur många röster partierna fått och vilka personer som blivit valda.

En annan nackdel är att det uppenbarligen inte är klart för alla hur man gör och att systemet medger underkända röster. I detta val underkändes 2 336 röster i riksdagsvalet, vilket är en ökning med 120 röster sedan förra valet. Ett bra och rättvist valsystem ska inte ge utrymme att tolka väljarnas röster. Varje avgiven röst måste tillfalla det parti och den person som väljaren avsett. Allt annat är högst otillfredsställande. Underkända röster är ett underkännande av demokratin. Om drygt hälften av de underkända riksdagsrösterna hade tillfallit Kristdemokraterna skulle partiet ha fått ytterligare ett mandat. I flera kommuner är situationen likartad.

Det finns också skäl att ifrågasätta hur förtidsröstningen hanteras. Det är bra att man kan rösta under en period före själva valdagen och på andra tillgängliga platser, det ökar valdeltagandet. Samtidigt finns otaliga rapporter om röster som slarvats bort på vägen från förtidsröstningslokalen till den röstades hemmavalldistrikt, t ex i Halmstad och i Arvika.

Ytterligare en nackdel finns i osäkerheten i den preliminära räkningen. Valresultatet är ofta så jämnt att mandatfördelningen hänger på endast ett fåtal röster. Ett exempel är Örebro kommun där det stod klart efter länsstyrelsens slutliga röstsammanräkning att resultat förändrats så att ett mandat flyttades från Folkpartiet till Socialdemokraterna. Mandatförändringen uppstod i den nordöstra valkretsen, en av kommunens fyra kretsar. Och en enda röst var skillnaden. 13 röster förklarades ogiltiga i samma valkrets.

Utveckla röstningsmetoden

Mot ovanstående bakgrund finns det skäl att utveckla och modernisera den svenska röstningsmetoden. Tekniken har utvecklats en hel del sedan det svenska valsystemet togs i bruk. Det finns flera tänkbara metoder att använda för elektronisk röstning. Förenklat kan man säga att det finns tre huvudinriktningar. Antingen använder man sig av någon form av röstningsmaskin och då behövs inga valsedlar. Eller så finns valsedlarna kvar men man använder elektroniska pennor. Eller så röstar man via Internet och då behöver man inte ens gå till vallokalen.

I andra länder, bland annat Estland, Finland, USA och Indien, har elektroniska röstningsförfaranden prövats med stor framgång och utan att man ger avkall på valhemligheten. I London är den kommunala myndigheten Greater London Authority i startgroparna för att införa ett system för elektronisk rösträkning som ska användas i framtida val. Man förbereder sig nu för en upphandling av elektroniska system för att skapa och hantera valsedlar, och från och med 2012 är det tänkt att systemen ska vara i drift och kunna använ-

Fel! Okänt namn på

das i olika typer av val såsom folkomröstningar, fyllnadsval och EU-val. Sverige har mycket att lära av detta.

Elektronisk röstning har den fördelen att det inte går att göra fel, antingen kryssar man i en viss person eller så gör man det inte. Den elektroniska valse- deln går inte att vika eller smutsa ned så att den inte går att läsa. Röster kan inte heller försvinna i postgången.

Ytterligare en fördel med elektronisk röstning är att valresultatet bör gå be- tydligt fortare att få fram. Elektronisk röstning skulle också kunna innebära att rösttagandet ökar eftersom det blir mer tillgängligt.

Säkerheten lyfts ofta fram som argument mot elektronisk röstning. Samti- digt kan vi i dag utföra allt fler tjänster elektroniskt där samma krav på säker- het ställs, bland annat att deklarerera och utföra bankärenden. Säkerheten före- faller också vara löst i andra länder där elektronisk röstning prövats.

Regeringen bör se över möjligheten att införa försök med elektronisk röst- ning.

Stockholm den 15 oktober 2010

Mats Gerdau (M)

Elisabeth Svantesson (M)